

ANA-ÇOCUK SAĞLIĞI

İLKNUR M. GÖNENÇ

KADIN- ÇOCUK SAĞLIĞININ ÖNEMİ NEDİR?

❖ BİR MİLLETİN GÜCÜ ÇOCUKLARIN SAĞLIĞINA
BAĞLIDIR.

M.KEMAL ATATÜRK

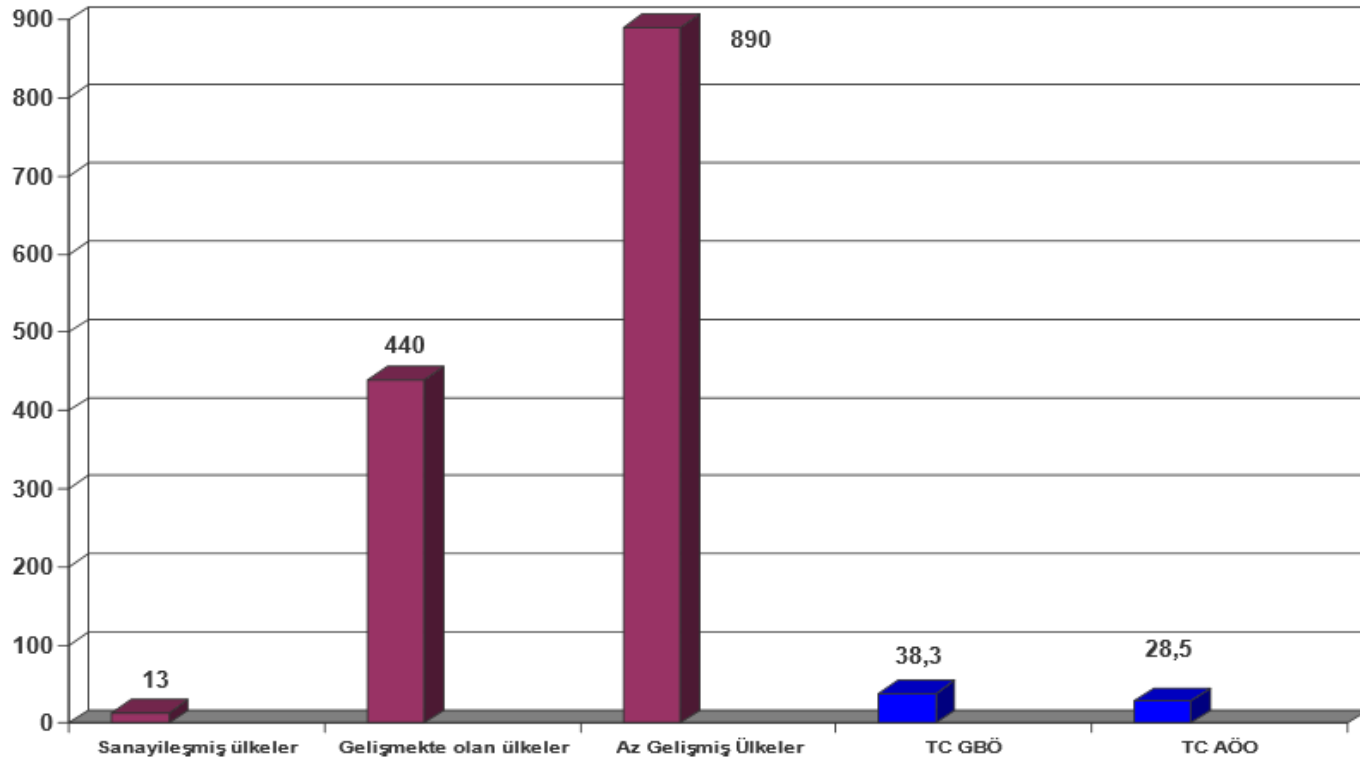
- Anne sağlığı ve ocuk sağlığı birbirini etkileyen bir durumdur ve nüfusun büyük kesimini ilgilendirir, ülkelerin gelişmişliğini ve genel sağlık durumunu yansıtır.

BİR TOPLUMDA ANA SAĞLIĞI DÜZEYİNİ GÖSTEREN ÖLÇÜTLER

- Ana Ölüm Hızı
- Perinatal Ölüm Hızı
- Kaba Doğum hızı
- Doğurganlık Hızları
- Toplam Düşük Hızı
- İsteyerek Düşük Oranı
- Etkili Kontraseptif yöntem uygulama oranı

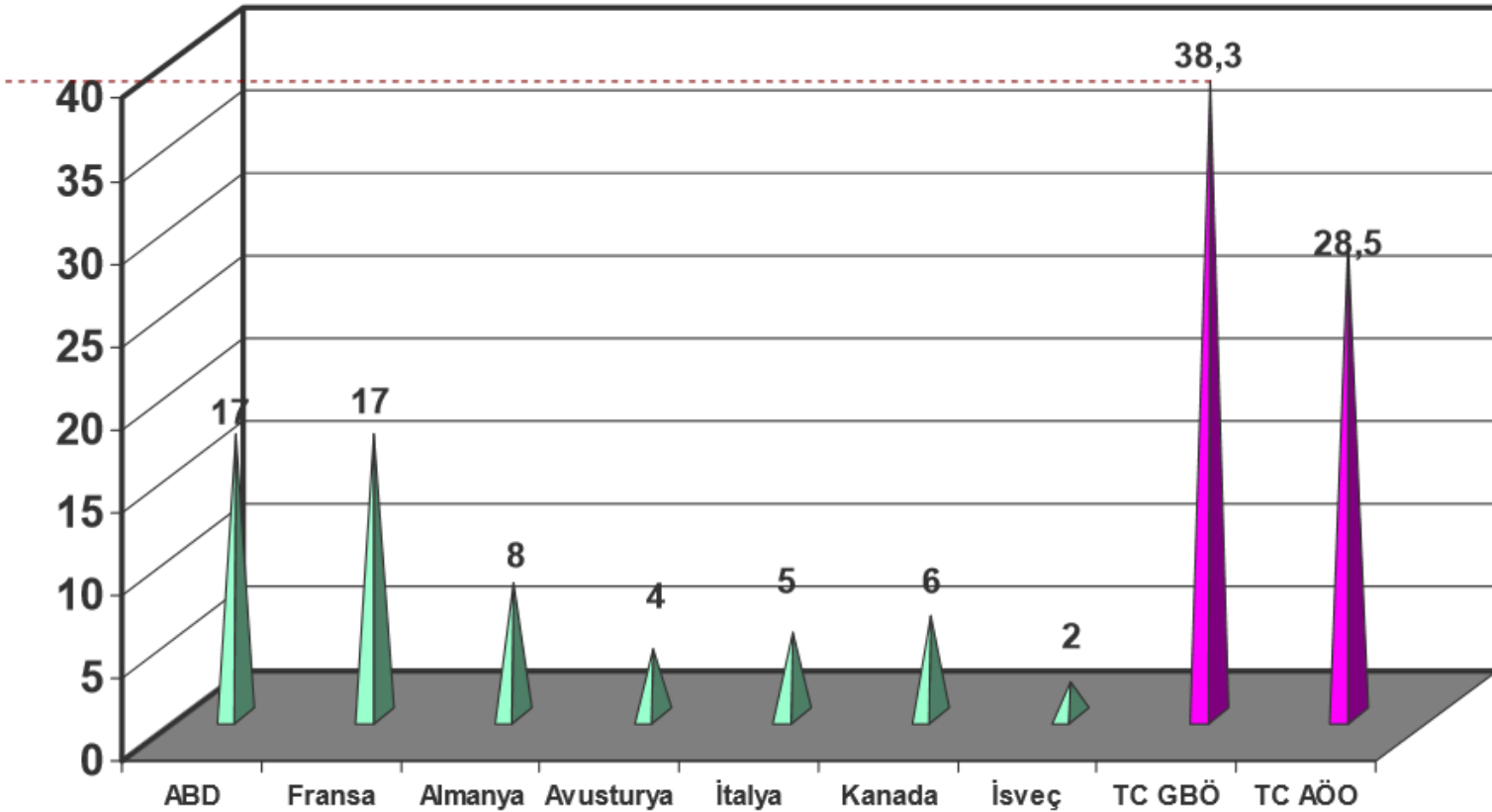
- **Anne ölümü:** Bir kadının gebelik sırasında, doğumda ya da gebeliğin sonlanmasından sonraki 42 gün içinde, gebeliğin süresine ve yerine bakmaksızın, gebelik durumuna veya gebelik sürecine bağlı (doğrudan) ya da bunların şiddetlendirdiği (dolaylı) ancak tesadüfi olmayan bir nedenden kaynaklanan kadın ölümü.

Dünya, Ana Ölümlülüğü

Kaynak:Dünya Çocuklarının Durumu 2005, UAÖÇ

Bazı Gelişmiş Ülkeler ve TC'de AÖH (AÖH/100.000)

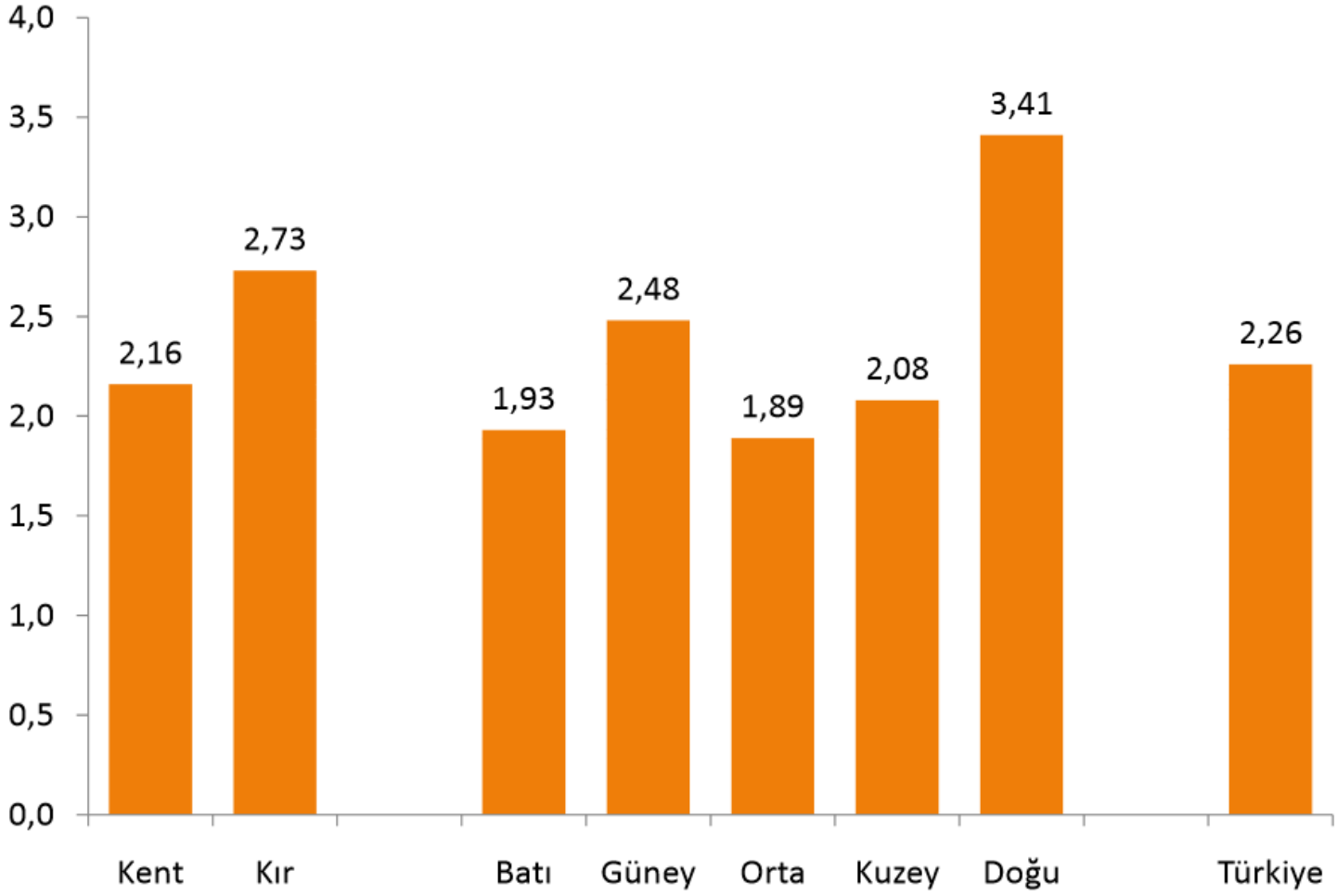
Kaynak:Dünya Çocuklarının Durumu 2005

- **Gebeliğe bağlı ölüm:** ölüm nedenine bakılmaksızın gebelik sırasında veya gebeliğin sonlanmasından sonraki 42 gün içinde meydana gelen ölümler.
- **Kadın ölümü:** Ölüm nedenine bakılmaksızın 15-49 y. kadınlar arasında meydana gelen ölümler

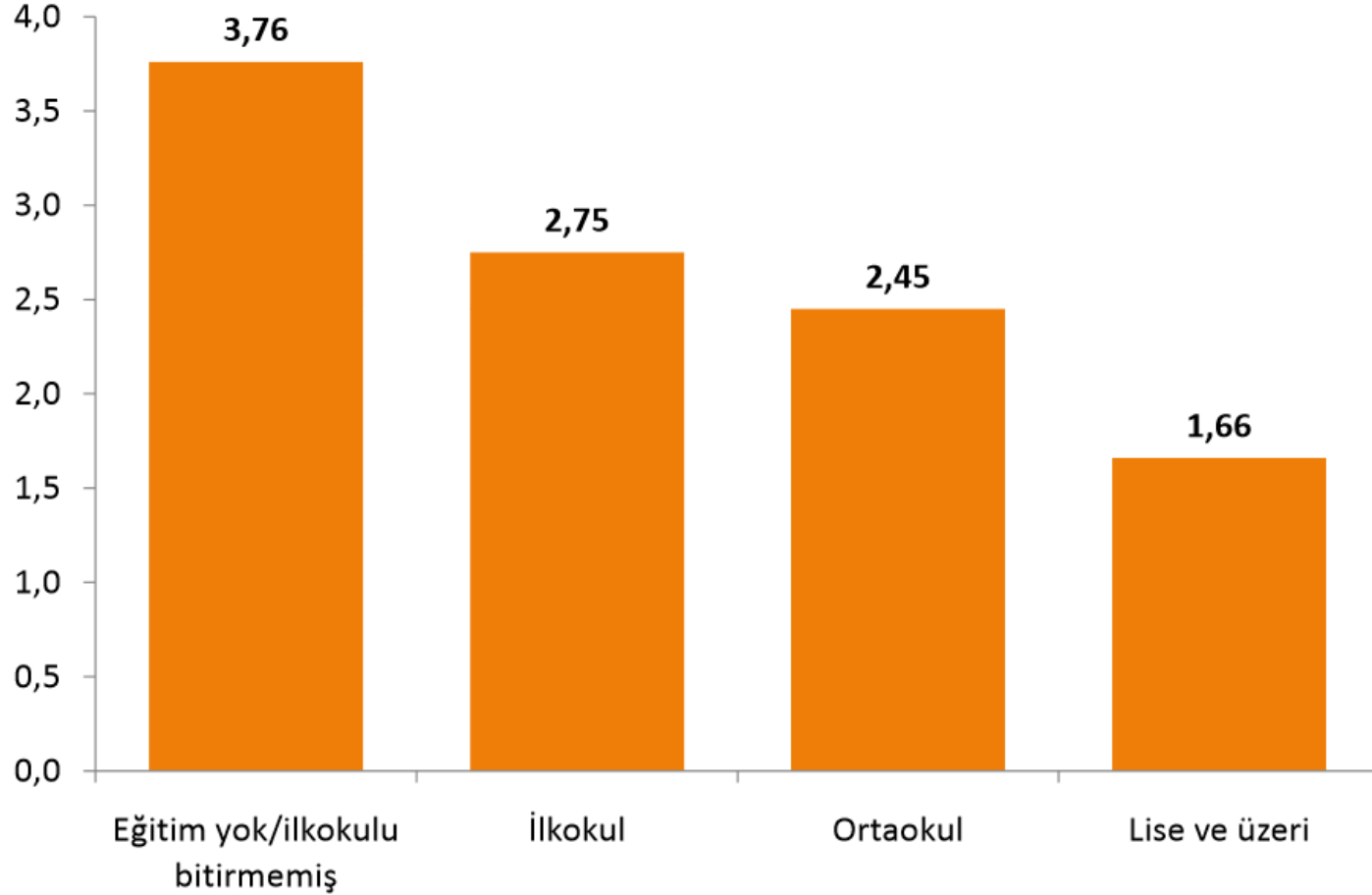
- **Toplam Doğurganlık Hızı**

Günümüzdeki yaşa özel doğurganlık hızlarına göre beklenen kadın başına düşen ortalama canlı doğum sayısıdır.

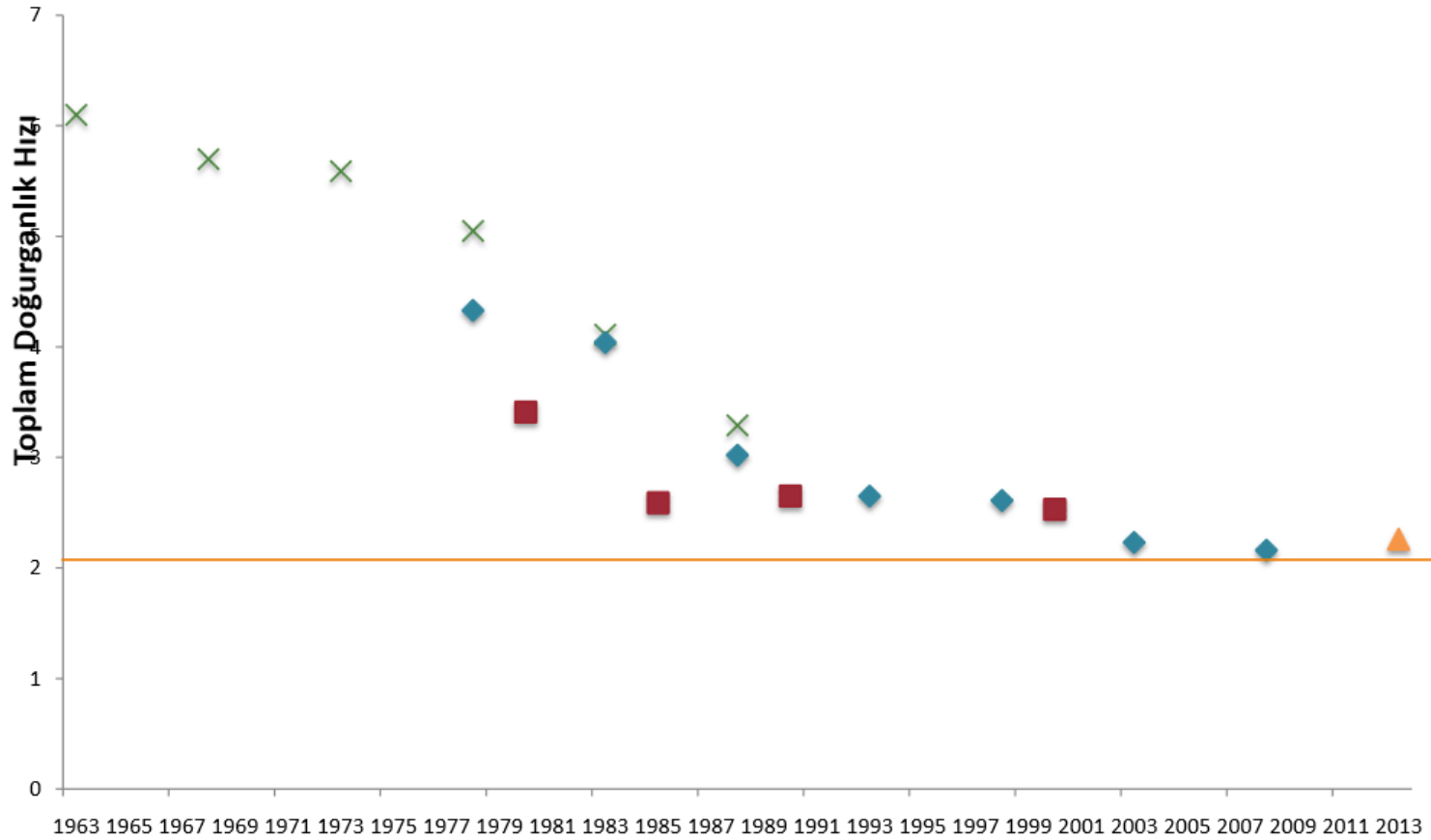
Toplam Doğurganlık Hızı

Toplam Doğurganlık Hızı (Eğitime Göre)

Toplam Doğurganlık Hızındaki Değişimler

◆ TNSA 1978-2008

■ Sayımlar

× Sayıma dayalı tahminler

▲ TNSA 2013

TOPLAM DÜŞÜK HIZI

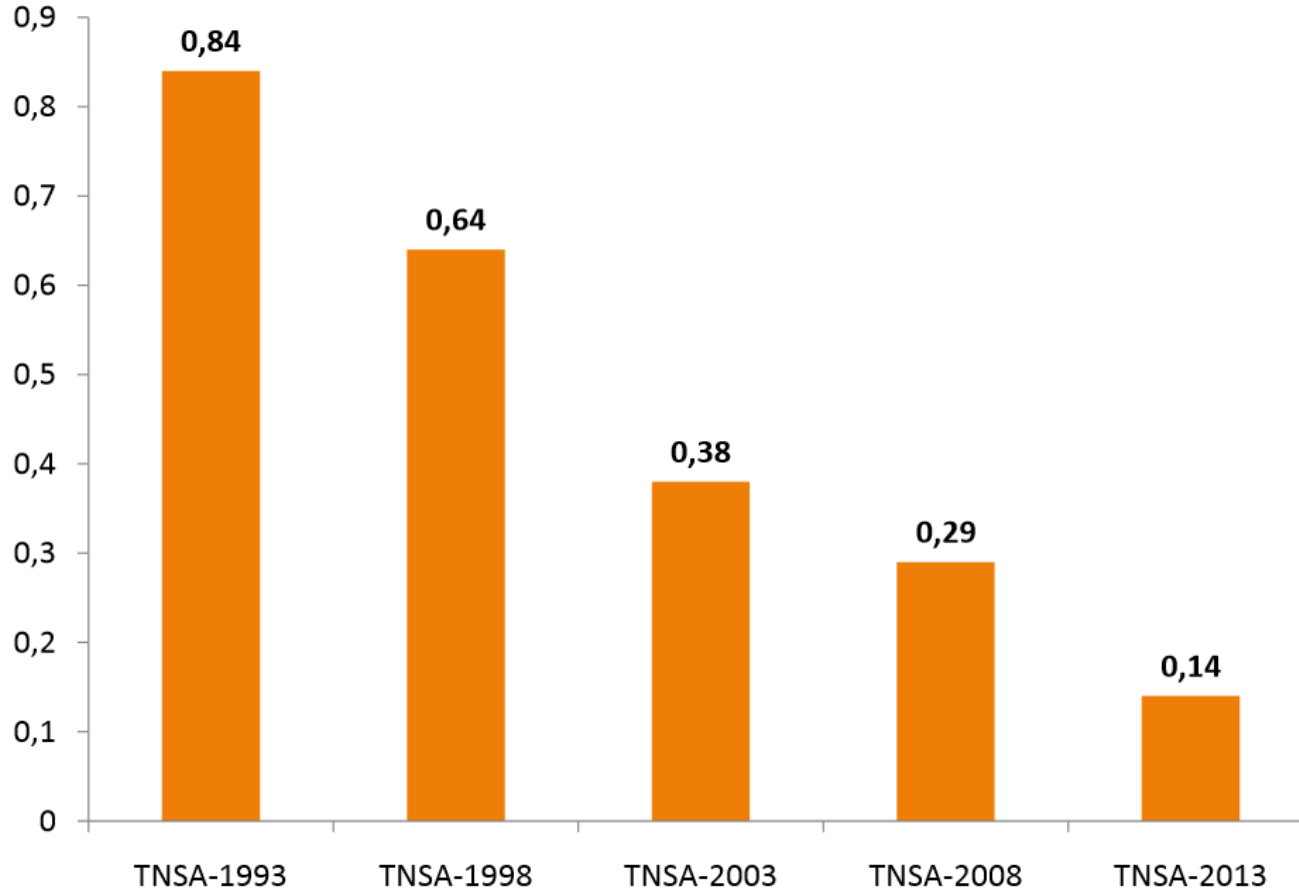
(Bir bölgede belli bir sürede)

TOPLAM DÜŞÜK SAYISI
(isteyerek/kendiliğinden)

X 100

TOPLAM GEBELİK
SAYISI

Toplam Düşük Hızı (Kadın Başına İsteyerek Düşük Sayısı)

AİLE PLANLAMASI YÖNTEM
KULLANMA ORANI

(Bir bölgede)

$$\frac{\text{ETKİLİ VE ETKİSİZ
YÖNTEM KULLANAN
KADINLARIN SAYISI}}{\text{15- 49 YAŞ EVLİ
KADINLARIN SAYISI}} \times 100$$

Karşılanamayan AP gereksinimi

Başka çocuk sahibi olmak istemeyen veya doğurganlığına en az iki yıl ara vermek isteyen ancak kontraseptif yöntem kullanmayan doğurgan çağıdaki, evli kadınların oranı.

- Kadın saęlıęı aile saęlıęından ayrı dūřūnūlemez.
- Ailede, sağlığı bozulan kişinin ōzellikle kadın olması ailedeki dengeyi daha çok bozar.

-
- Yasalarda da (Anayasanın 41. maddesi) aileyi özellikle anne ve çocukların sağlığını korumak ve desteklemek için her türlü tedbirin alınması yer alır.

Neden özellikle anne ve çocuk sağlığı önemlidir ?

- Gebelik, büyüme ve gelişme süreçlerinden kaynaklanan biyolojik özellikler anne ve çocukların hem hastalanma, hem de ölüm risklerini arttırmaktadır.
 - Sağlık hizmetlerinde risk grubu olarak ele alınırlar
-

Neden özellikle anne ve çocuk sağlığı önemlidir ?

- Annelerin sağlığı özelde çocuk sağlığını, genelde toplumun sağlığını ilgilendirir.
- Özellikle gelişmekte olan ÷lkelerde anne ve çocuk nüfusu toplam nüfusun yarısından fazlasını oluşturmaktadır.

Kadın sağlığı hizmetleri

- Kadın sağlığı ile ilgili çalışmalar daha çok gebelik hastalıkları ve doğum üzerine yoğunlaşmıştır.
 - Anne sağlığında doğum öncesi bakımın önemi 20.yy. dan sonra başlamıştır.
-

Kadın sağlığı hizmetleri

- Ülkemizde kadın sağlığına cumhuriyet döneminde sonra önem verilmeye başlanmış ve tıp fakültelerine bağlı olarak ebe yetiştiren okullar açılmıştır.
- 1926 yılında Ankara ve Konya'da ilk doğum ve çocuk bakımevleri hizmete girmiş.

-
- 1950 li yıllarda AÇS merkezleri kurulmuş,
 - 1965 yılında ‘Nüfus planlaması kanununun kabulü ile aile planlaması hizmetleri sunulmuştur.

Yine sağlık hizmetlerinin sosyalleştirilmesi kapsamında içinde kırsal alanda açılan sağlık ocağı ve sağlık evlerinde AÇS ile ilgili hizmetlere öncelik verilmiştir.

-
- 1983 yılında gebeliğin 10.hf. na kadar isteğe bağlı kürtaj yaptırmak yasal hale getirilmiştir.

 - Son dönemlerde de en önemli gelişmelerden birisi büyük hastanelerde açılan menopoz klinikleri olmuştur.
-

Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Hizmetleri

- Gebelerin tespiti ve periyodik izlemleri (doğum öncesi bakım)
- Doğum hizmetleri
- Lohusalık dönemi hizmetleri (doğum sonu bakım)
- Aile planlaması (15-49 yaş grubu)
- 0-6 yaş grubu çocuk izlemleri (beslenme, büyüme ve gelişmenin izlenmesi, bağışıklama, anne eğitimi)

Türkiye'de anne-çocuk sağlığını iyileştirmek için bugüne kadar yürütölen programlar

- Genişletilmiş Bağışıklama
- Akut Solunum Yolu İnfeksiyonlarının Kontrolu
- İshalli Hastalıkların Kontrolu
- Anne Sütünün Teşviki
- Büyüme ve Gelişmenin İzlenmesi
- Fenil Ketonüri Tarama
- Güvenli Annelik Programlarıdır.

ANNE VE ÇOCUK SAĞLIĞINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER

■ ANNEYE AİT FAKTÖRLER

- ❑ Annenin yaşı
 - ❑ Doğum sayısı
 - ❑ Gebelik aralığı
 - ❑ Herhangi bir sistemik hastalığının olup olmaması
-

■ Çevresel faktörler

- Doğum öncesi bakım hizmetlerinin düzeyi
 - Doğumların oluş yeri ve doğuma yardım eden kişinin niteliği
 - Lohusalık dönemi bakım hizmetleri
 - Toplumun genel beslenme düzeyi
 - Toplumun genel haberleşme ve ulaşım düzeyi
 - Sosyoekonomik durum
 - Kadının toplumdaki statüsü
-

TEŞEKKÜRLER

Kaynaklar

1. Family Planning, Contaception, <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/family-planning-contraception>
2. Akyıldız, N. 2000. Ana ve Çocuk Sağlığı I- II. Ya-pa Yayınları, İstanbul
3. Bridge D.Emergency contraception: Focus on thefacts. JAAPA Journal of the american academy of physician assistants 2016; 29:20-24.
4. Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı Ulusal Stratejiler ve Eylem Planı 2005 - 2015. Ankara: T.C. Sağlık Bakanlığı; 2010: 17
5. <https://sbu.saglik.gov.tr/Ekutuphane/kitaplar/a%C3%A7sap36.pdf>
6. Skouby SO. Contraceptive use and behavior in the 21st century: a comprehensive study across five Eur opean countries. Contrasept Reprod Health Care 2004 ;9: 57 - 68.
7. T.C. Sağlık Bakanlığı, Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Genel Müdürlüğü. Ulusal Aile Planlaması Hizmet Rehberi, Cilt I Aile Planl aması ve Ü reme Sağlığı . Ankara : 2000
8. Türkiye nüfus ve sağlık araştırması 2018 Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü http://www.hips.hacettepe.edu.tr/tnsa2018/rapor/TNSA2018_ana_Rapor.p
9. WHO (World Health Organization) Erişim adresi: http://www.who.int/reproductivehealth/topics/family_planning/en/index.html.